

1944-ben neki ítelték a Baumgarten-díjat. 1976-ban feleségével közösen akadémiai elnöki díjat kapott, 1993-ban – szintén feleségével együtt – a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjét. 1995-ben Széchenyi-díjjal tüntették ki.

Rozsondai Marianne

Futala Tibor (1929–2004)

*Látjátok feleim, egyszerre meghalt
és itt hagyott minket magunkra. ...*

*Jaj, összedőlt
a kincstár.*

A XX. század második fele magyar könyvtárügyének egyik legmarkánsabb és legrokonszenvesebb személyisége hagyta el az árnyékvilágot. Noha a gyászolók meggyőződése, hogy Futala Tibor nevét, szellemét – mintegy a szakmai sajtó sok-sok oldalán bebalzsamozva – sok ezer cikk, elaborátum, referátum, fordítás, interjú őrzi meg az utókornak, emberi valójának végleges hiánya mégis fájdalmasan sajog a szívünkben, a tudatunkban.

Egyénisége ugyanis különlegesen sugárzott. Súlyos és komoly valaki volt, akinek az emberiségét – szinte bájosan – színezte át a bölcsesség és a kedves, önironikus humor, szakma- és ügyszeretetében nyoma sem volt a pátosznak, mégis érezte az ember: ízig-vérig kollektív alkat ő; citoyen volt – belsőleg vezérelt ember.

*Nem élt belőle több és most sem él,
... a nagy időn se lesz hozzá hasonló.
... Mindenki tudta és hirdette: ő volt.*

A felvidéken született – a csehszlovák Érsekújvár mellett. Körjegyző volt az édesapja. Ottani magyar és szlovák iskolákba járt serdülőkoráig, aztán a háború utáni lakosságcserékkel Móra került a Futala család. Budapesten és Székesfehérváron fejezte be középiskoláit. A fordulat éve után lett egyetemista, könyvtár szakos. Professzora, *Varjas Béla* felkeltette érdeklődését a régi magyar irodalom és könyvészet iránt.

A diploma megszerzése után maga kérte, hogy Debrecenbe helyezték, a második nemzeti könyvtár szerepét elnyert egyetemi könyvtárba. Katalogizált, szervezési tanulmányokat készített, másodállást vállalt a megyei könyvtárban – *Kovács Máté* és *Csiéry István* famulusaként és baráti pártfogolt-

jaként szerzett tekintélyt, és a cívis város szellemi elitjének széles köréből barátokat. *Sebestyén Géza* hívta az Országos Széchényi Könyvtárba 1959-ben: először a bibliográfiai osztályon a kurrens, aztán a retrospektív csoportban, majd az akkor alapított Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) könyvtári dokumentációs osztályán dolgozott egy évig, később a nemzeti könyvtár igazgatási osztályát vezette. Publikálni kezdett a Magyar Könyvszemlében.

1963-ban a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályára hívták: először a tudományos és szakkönyvtári ügyekkel, később – közel másfél évtizeden át – a közművelődési könyvtárak ügyével foglalkozott. Jelentős könyvtári konferenciák, fejlesztési irányelvek, törvénytervezetek előkészítése és türelmes „végigszervezése” fűződik a nevéhez. Közben szaccikket írt és fordított cseh, szlovák, lengyel, bolgár és orosz nyelvből. Közalkalmazotti pályafutásának utolsó évtizede megint a szakkönyvtári világ praktikumához vezette vissza: egykori KMK-s osztályvezetője, *Lázár Péter* az Országos Műszaki Könyvtár igazgatóhelyettesének hívta, később pedig a könyvtár igazgatója lett, és onnan ment nyugállományba 1989-ben.

Az utolsó másfél évtizedben is aktív maradt. Szlavista fordítóként, referátorként széles horizonton látta a közép- és kelet-európai nagy történelmi mozgásokat és a szakma „szent” dolga- it... Otthonának apró munkaműhelyében hívei, barátai látogatták örömmel. Nyomon követte a szakma változásait, és az emlékeit idézte ízesen, színesen. Nyugállományának éveiben még mes-teri szakácsként is brillírozott delente, a családi ebéd elkészítésekor...

*...vagy bort ivott és boldogan meredt a
kezében égő olcsó cigaretta
füstjére*

... és szőtte álmát

*... a homlokán feltündökölt a jegy,
hogy milliók közt az egyetlenegy.*

Örülhet a könyvtári szakmai közösség, hogy ilyen pályatársa akadt; ilyen okos, művelt, nagyszívű ember.

*Szegény a forgandó tündér szerencse,
hogy e csodát újjólag megteremtse.*

*... Nem kelti fel se könny, se szó, se vegyszer.
Hol volt, hol nem volt a világon egyszer*

(A mottó-betétek Kosztolányi Dezső Halotti beszédéből valók.)

Fogarassy Miklós